

Tahiyyât duâsı ve fazîleti

Zonguldak/Kilimli'den Hasan Birben: “Altıncı Şuâ'da namazda okunan tahiyyat duâsında ‘El-Mübârekâtü’ ilâvesi var ve okunuş sıralaması bazı ilmihal kitaplarındaki ile aynı değil. Biz Altıncı Şuâ'daki gibi okuyoruz. Bu ilâve kelimenin hikmetini, faziletini ve bu farklılığın nedenini izah eder misiniz?”

Namazda okuduğumuz Ettahiyyâtü duâsı ile ilgili Abdullah İbn-i Mes'ûd'dan (ra) gelen rivâyet ile İbn-i Abbas'tan (ra) gelen rivâyet arasında “ilk cümlede” bir sıralama farkı olduğu doğrudur. Her iki rivâyette de bazı kelimeler bir birlerine göre farklı yerlerde gelmişlerdir. Her iki rivâyet de sahihtir. Yüce dînimizde farklılık; genişliktir, zenginliktir, güzelliştir ve büsbütün rahmettir. Abdullah İbn-i Mes'ûd'un (ra) rivâyeti şöyledir: “Resûlullah'ın (asm) ardında namazda oturduğumuz zaman ‘Esselâmü Alâllahi, Esselâmü Alâ Fülânin’ (Allah’a selâm olsun, Fülana [meselâ meleğe] selâm olsun) derdik. Resûlullah (asm) bize şöyle buyurdu: “Selâm Allah'ın kendisidir. Her hangi biriniz namazda oturduğunda şu duâyı okusun: ‘Ettehiyyâtü Lillâhi Vessalavâtü vettayibâtü. Esselâmü Aleyke Eyyühe'n-Nebîyyü ve Rahmetullâhi ve berekâtühû Esselâmü Aleynâ ve Alâ ibâdillâhi's-Sâlihîn. Eşhedü en-lâ ilâhe illallah ve Eşhedü enne Muhammeden Abduhû ve Resûlüh.” (Mânâsı: ‘Bütün varlıkların hayatlarıyla yaptıkları senâ ve övgüler Allah’a aittir. Bütün duâlar Allah içindir. Bütün tertemiz fitratların selâmları Allah’a mahsustur.’ ‘Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun ey Nebî! ‘Allah'ın selâmı bizim ve tüm sâlih kullarının üzerine olsun.’ ‘Ben şehâdet ederim ki Allah'tan başka hak Ma'bûd yoktur. Ve yine ben şehâdet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir.”¹

İbn-i Abbâs'ın (ra) rivâyeti de şöyledir: “Allah Resûlü (asm) bize Kur'ân'dan bir sûre öğretir gibi teşehhüdü öğretti. Teşehhüdü şu lâfızlarla söylerdi: “Ettehiyyâtü'l-mübârekâtü's-Salavâtü't-Tayyibâtü Lillâhi. Esselâmü Aleyke Eyyühe'n-Nebîyyü ve Rahmetullâhi ve Berekatühû. Esselâmü Aleynâ ve Alâ İbâdillâhis'Sâlihîn. Eşhedü en-lâ ilâhe illallah ve Eşhedü enne Muhammeden Abduhû ve Resûlüh.”²

Görüldüğü gibi, her iki metin arasında çok büyük fark söz konusu değil. İki metnin ilk cümleleri arasında bir diziliş farkı, bir de ikinci metinde “el-Mübârekâtü” ilâvesi farkı var. Hanefîler, İbn-i Mes'ûd'un (ra) rivâyetini almışlar, Şâfiî'ler de İbn-i Abbâs'ın (ra) rivâyetini almışlardır. Her iki rivâyetin de Peygamber Efendimize (asm)

dayandığında şüphe yoktur. Öyleyse, her iki rivâyet arasında bir fazîlet sıralamasına girmemize gerek yoktur.

Üstad Said Nursî'nin Altıncı Şuâ'ya aldığı, İbn-i Abbâs'ın (ra) rivâyetidir. Resûl-i Ekrem Efendimiz'in (asm) Mîraç'ta Cenâb-ı Hakka karşı selâm yerinde sarf ettiği bu ilk cümleyi Üstad Bediüzzaman kelime kelime şöyle tefsîr ediyor:

Ettehiyyâtü: Bütün hayat sahibi varlıkların hayatlarıyla gösterdikleri tesbîhât, Yaratıcılarına takdim ettikleri fitrî hediyeler ey Rabb'im, Sana mahsustur. Ben dahi bütün onları bilerek, düşünerek, hissederek ve î mân ederek Sana takdim ediyorum.

El-mübârekâtü: Bütün bereket ve tebrik sebebi ne varsa, "bârekâllah" dedirten ve mübârek denilen hayatın özü ve çekirdeği olan mahlûkların, bilhassa tohumların, çekirdeklerin, tânelerin ve yumurtaların fitrî mübârekiyetlerini, tebriklerini, bereketlerini ve ibâdetlerini onları temsilen Sana takdim ediyorum.

Es-Salâvâtü: Canlıların özü olan ruh sahibi varlıkların husûsî ibâdetlerini ve duâlarını Rabb'im, onları temsilen Sana arz ediyorum.

Et-Tayyibâtü: Rûh sahibi varlıkların da özü olan kâmil insanların ve mukarrebîn meleklerin kalplerinin tertemiz şükür ve zikirlerini, nûrânî ve yüksek ibâdetlerini, Rabb'im, onları temsilen Sana takdim ediyorum.

İlk cümle içinde Peygamber Efendimiz (asm) tüm taifelerin, tüm varlık sınıflarının ve tüm kâinât fertlerinin selâmlarını arz ettikten sonra; Cenâb-ı Hak şöyle mukâbele buyuruyor: Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; selâmını getirdiğin varlıkları temsilen sana olsun ey Şanlı Nebî!

Peygamber Efendimiz (asm) bu İlâhî selâma da şöyle mukabele de bulunuyor: Senin yüce selâmın tüm varlıklar olarak (veya Cebrâîl ile birlikte) üzerimize ve senin sâlih kullarının üzerine olsun.

Mîraç'ta Peygamber Efendimizin (asm) Cenâb-ı Hak ile olan bu selâmlaşmasını işiten ve şahit olan Cebrâîl Aleyhisselâm da, "Eşhedü en-lâ ilâhe illallah ve Eşhedü enne Muhammeden Abduhû ve Resûlüh" diyerek, yani "Ben şehâdet ederim ki Allah'tan başka hak Ma'bûd yoktur. Ve yine ben şehâdet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir." diyerek bu tanıklığı ifâde ve ikrar etmiştir.³

İslâmiyet Allah'ın selâmını temsil eden dindir. Bu dini yaşayanlar "salihlerdir."

Cenâb-ı Hak, İslâmiyet ve İslâmiyet'i yaşayan salihler hürmetine dünyamıza barış ve esenlik lûtfetsin. Üzerimize hidâyetini arttırsın ve bizi de salihlerden eylesin. Âmîn.

Dipnot:

1-Müslim, Salât, 16/402;

2-Müslim, Salât, 16/403;

3-Şuâlar, s. 86-88